

S'Arenal de Mallorca

S'Arenal de Mallorca
Butlletí informatiu de les
barriades de C'an Pastilla, Me-
ravelles, Es Pillarí, Ses Ca-
denes, S'Arenal, Son Verí,
Cala Blava, Badia Gran i les
altres urbanitzacions.
Edita Associació de Veïnats
Son Sunyer.
DIRECTOR
Mateu Joan i Florit
IMPRIMEIX
Imprenta Atlante
DEPOSIT LEGAL
PM 473-80
Publicitat i subscripcions
Camí Canteres 132
S'Arenal

BUTLLETI INFORMATIU N.º 5 - AGOST 1981

Preu 50 Ptas.

Penya Motorista Ses Cadenes

Un dels actes fets dins el Club D'Estiu de S'Arenal fou una Ginkama motorista. La cosa agradà, i agradà tant que les participants decidiren agrupar-se i crear una Penya Motorista. La Penya Motorista Ses Cadenes.

N'Espigares és l'ànima d'aquest club. Una bona partida de motoristes ja estan inscrits però cada

dia continuen les inscripcions. Una vegada que tinguem una quarantena de sòsils presentarem uns estatuts al Govern Civil i podrem començar a fer coses.

Ginkames, carreres, moto-cross, excursions, dinars tots plegats seran les principals activitats de la nostra penya.

Així que ja ho sabeu, inscriviu-vos a la nostra

penya al taller de N'Espigares de Ses Cadenes tots i totes, tots els qui s'engresquin en la nostra idea de fer coses plegats. Ben segur que ho passarem bé.

Ah! Aquesta nova Penya és una conseqüència el Club D'Estiu a S'Arenal 1981 iniciada i patrocinada per l'Ajuntament Socialista de la Ciutat de Mallorca.

Els Cossiers d'Algaida

Els algaidins tingueren Festa Major per Sant Jaume. Els pobles antics de la nostra ruralia tenen unes festes meravelloses amb sabor a la nostra terra. Els nins s'ho passen de lo més bé, plens de por i, plens de ganes de veure el dimoni.

El Cossiers però, són l'ànima de la festa algaidina. Qualcú ha dit que sense cossiers no seria possible fer festa a Algaida. Val la pena anar a aquest poble per les festes. Les danses ancestrals dels cossiers són qualque cosa que val la pena veure encara que només sia una vegada.

Les exposicions: dues de pintura, una d'artesanía i una altre de premsa forana i retrats antics. Es un poble ple de cultura amb banda de música i tot.

A S'Arenal i manquen totes aquestes coses. ¿Les tindrem qualque dia?

CLUB JOVENIL
U 1981
DIUMENGE 2 D'AGOST
LES 10'00
EL VESPRE
al teatre de LA PORCINELLA
Representa
EL TIO DEL HAVANA
original de Josep M. Tous i Maroto
pel Grup "Sa Plaça"

El Club Juvenil d'Estiu ha acabat

Informació a la darrera plana

Editorial

Autogovern per tot i per tots

Unes 5.000 impugnacions foren registrades recentment a la "Jefatura de Costas i Puertos de Baleares". Impugnacions a la totalitat del projecte d'instal·lació d'una illota artificial per a descarregar petroli a l'indret de Cala Gamba. Aquests dos quintars de paperassa ens de mostren que el poble, quan li toquen els seus interessos, reacciona i protesta. Ara, i no sabem per quines cinc centes, a Madrid tenen la darrera paraula. Allà han de decidir, i no sabem amb quins criteris, lo que ens convé o lo que no.

Es ben hora que a Mallorca puguem autogovernar-nos. Això se diu AUTONOMIA. Quan tenguem un Estatut d'Autonomia els nostres representants insulars elegits democràticament podran legislar, podran decidir lliurement el que convé i el que no convé per a les nostres Illes. El govern de Les Illes tindrà a més una sèrie de competències sobre ordenament i promoció del turisme, competències sobre modificació o creació de nous municipis i moltes altres competències que ens estalviaran l'haver d'anar a Madrid per qualsevol fotesa que podrem arreglar molt bé aquí.

Al llarg de l'història i concretament els nostres dies, els Mallorquins, Catalans i Valencians, hem demostrat que som un poble madur, treballador i progressista. Els ciutadans dels Països Catalans podem viure confortablement a la nostra terra del nostre tre-

ball. No som com els castellans que per sobreviure han d'expoliar als pobles i nacions de la perifèria.

Un poble culte i avançat com el nostre té tot el dret a governar-se. L'autonomia és el primer pas cap a aquest autogovern. Els areners, els mallorquins tots hem d'exigir que s'acceleri el procés que ens ha de dur a l'autogovern de la Nació dels Mallorquins.

Els polítics de dretes llucmajorers es posen frenètics en el que es refereix a la independència municipal de S'Arenal de Mallorca. El president d'A.P. a Llucmajor declara que ens vol concedir una certa autonomia, enfora això si, d'independentismes utòpics, declaracions que enturismen al Secretari Local d'UCD el qual en un article al Balears Debat ve a dir que ni independència ni autonomia ni res de res. Els conservadors, els inmovilistes de sempre són així. No s'han molestat en llegir el text de la llei de Règim Local, Llei que es reformarà la tardor vinent i esperem que per a millorar, que diu que els únics que seran consultats en referendums seran els 12.500 areners que estan censats a la nostra zona. La gent de fora hi podrà dir la seva, la decisió final però la tenim els areners. El Secretari Local d'UCD te molte raó quan diu que ells no poden donar-nos la independència. La independència ens l'hem de guanyar nosaltres, els qui vivim i treballem a S'Arenal.

Preguntes a "S'Arenal de Mallorca"

Quan tendrem ràdio en català a qualsevol hora del dia i de la nit?

Quan tendrem televisió en català tot l'horabaixa i tot el vespre?

Quan s'adonarà la gent de S'Arenal que te una revista a la seva disposició per escriure i expressar les seves opinions?

Quan tendrem aigua i clavagueres a Ses Cadenes?

Quan es pronunciarà el Club Nautic a favor de la independència municipal de S'Arenal?

Quan s'esfaltarà el tros de carrer de devora l'escola?

Quan s'arreglarà la Plaça del Consultori?

Quan ens dirà el senyor rector la missa en català a Ses Cadenes?

Quan s'adonarà la gent que la llengua parlada a València, Catalunya, El Rosselló, Andorra i Mallorca és la mateixa llengua?

Quan tendrem Ajuntament a S'Arenal de Mallorca?

Quan acabaran els colonitzadors de Madrid de pensar en dàrsenes, pantelans i plataformes dins la nostra badia?

Quan s'adonaran els immigrants de les avantatges que suposaran per a ells, —i per noltros— la integració lingüística i cultural a aquesta Mallorca que els ha acollits?

Quan ens posarà el Consell de Mallorca una capa d'aglomerat asfàltic a la carretera Militar?

Quan s'adonarà la gent que una de les millors maneres que tenim ara els s'arenalers de solucionar els nostres problemes és estar dins les Associacions de Veïnats?

Quan s'adonaran els empresaris s'arenalers de la conveniència que hi hagi a la nostra zona una platja reservada per nudistes.

Quan començaran els comerciants de S'Arenal a posar els rètols dels seus establiments en català, a més de les quatre o cinc llengües estrangeres acostumades?

Quan ens donaran els nostros polítics l'Estatut d'Autonomia?

Quan hi haurà escoles a bastament per a tots els nins i nines a S'Arenal?

Quan ens posarà l'Ajuntament de Llucmajor bombilles a les faroles de devora la platja al carrer Miramar?

L'any que ve, si Deu Vol!!

QUESTIO DES NOMS

Espanya és un Estat, malgrat que algú ens vulgui fer creure que és una altra cosa, i, per tant, nosaltres, els catalans i els bascos o els gallecs, hauriem d'evitar parlar d'Espanya i si sempre de l'Estat espanyol i res més que d'Estat espanyol.

I això perquè la majoria de la gent d'aquest Estat identifica la nació castellana amb la nació espanyola, i com que nosaltres, els catalans, no som castellans, hem d'evitar que se'ns hi confongui.

Moltes de les mistificacions que se'ns carreguen són ben bé culpa nostra, que no sabem diferenciar prou.

Així que Estat espanyol és l'únic nom amb el qual hem de referir-nos quan vulguem expressar el territori on conviuem —o que les engloba— les nacions castellana, catalana, basca i gallega. Considerem Andalusia com una regió castellana i Extremadura (en part) com una regió gallega.

JORDI PAMIES

SABER D'ON EM MORO

Sóc una mestressa de casa, i d'allò que se'n diu enfavada, perquè fins i tot alguna vegada penso. I

amb tot això de l'oli tinc un bon desgavell, creieu-me.

Voldria, només tenir un dret. Ja sé que en aquest país no es poden tenir drets, però voldria tenir el dret de saber de què i d'on em moro, si de l'oli de colza, vull dir, el "puro de oliva", o de les sardines de llauna conservades amb l'oli "puro". O si del tomàquet "sofrito" amb oli "puro". O si de patates fregides i envasades amb l'oli "puro" o de qualsevol "Ondi rof".

Com podeu comprovar, la intel·ligència no és el meu fort. Perquè hi ha productes del mercat en què no trobo ni l'origen, vull dir la casa, el poble, "el ser oriundo".

Si no sé llegir gaires lletres, com volem que sàpiga llegir aquest número tan petit que hi posen? Si alguna persona en pot fer a mans una millor informació, hi ho agrairé. Tinc dret a saber si em moro de Càceres, de Madrid o de Vallbona de les Monges. Tinc dret a saber-ho perquè a mi també m'han penjat una etiqueta de "regional vernàcula" els tants Rof.

M. CARME OLLER

TANT LI FA

El ministre espanyol Martín Villa, des de la se-

va posició de força, pot dir missa en llatí o en espanyol, tant li fa, però per a nosaltres l'única pàtria i l'única nació serà sempre la dels Països Catalans.

ARNAU MIR

ELS PERILLS DE S'ARENAL

Lo més fotut al nostre poble són les averies de tràfic i els robatoris que et fan. S'ha d'estar molt alerta, sobretot per l'Avinguda Nacional. Sé ben cert que des del començament de l'estiu hi ha hagut més de deu bufetades.

Són un perill molt gros les bicicletes dobles de lloguer, els estrangers que les lloguen no les saben conduir.

S'ha d'estar molt alerta a deixar la moto o el cotxe sense tancar sobretot a la nit. L'endemà pots dur-te una sorpresa desagradable.

RAMON MOLL

EXIGIBLE EN QUALESEVOL ALTRE LLOC

Hem llegit a l'AVUI que el senador Ferrer és encara pendent de contestació a la seva pregunta, un dia formulada al minis-

tre Martín Villa, sobre si el català es una llengua espanyola o no. Potser també a aquest senyor se li podria demanar si la bandera catalana és o no és espanyola, per tal d'entendre la prohibició que tenen certs llocs d'exhibir-la. D'altra banda, no ens acaba de sortir del cap el seu viatge a Barcelona per tal de dir-nos "que no hi ha altra nació que l'espanyola", com tampoc no ens deixa la inefable explicació del senyor ministre Sancho Rof del "microbi" generador de la pneumònia atípica, ni ens deixaran tampoc mai uns conceptes sobre la cultura catalana d'un senyor que es diu primer ministre.

Hom, a vegades, pensa si en aquest país l'exercici d'un alt càrrec polític no té absolutament res a veure amb la seriositat ni la responsabilitat més elemental exigibles en qualsevol altre lloc.

LLUIS SORRIBES I MAS

AQUESTA SECCIO ESTA OBERTA A TOT THOM. ANIMAN ALS ARENALERS A EXPRESAR LES SEVES OPINIONS ESCRIVINT A S'ARENAL DE MALLORCA, AL CAMI DE LES CANTERES, 132.

PASTISSERIA J. THOMAS

Ensaimades per a l'exportació.
Robiols, panades, flaons, i tota casta de pastissos.

Carrer de la Marineta, 8. Teléfon 26 35 01.

El darrer crit en bosses i articles en pell

CURTITS

Avinguda Nacional
devora

HOTEL TOKIO

FERRETERIA DEL BRICOLAGE

Son el n.º 1 a S'Arenal en el Bricolage-eines Bosch
Ferreteria en General
Lloguer de compressors

Carrer Milán, cantonada
Carretera Militar

Dones de S'Arenal

Na Margalida Thomàs i Rosselló és una de les dones e npressaries del nostre poble. Va néixer a Llucmajor ara fa 29 anys. A Llucmajor va a anar a costura i va fer el batxiller elemental. El batxiller superior el va cursar a les Agustines de Ciutat. A la facultat de Ciutat va començar la llicenciatura de filosofia i lletres, carrera que va acabar a la Ciutat de Barcelona. De petita ja passava els estius a S'Arenal, a partir del 14 anys no ha viscut més a Llucmajor. És i se sent Arenalera. És propietària i directora de la Guarderia Infantil Petitó.

Li feim unes preguntes per la nostra revista.

¿Com funciona la teva guarderia?

Està oberta des de les 7 del matí a les 7 de l'horabaixa, 7 dies a la setmana. La majoria estan a pensió completa; uns estan 12 hores diàries, altres 3 ó 4 hores. El pagament de les mensualitats és segons el número d'hores que els infants passen a la guarderia.

Admetera infants des dels 40 dies d'edat, fins els 6 anys, cunes, maternal i preescolar.

Quines activitats de cai-

re pedagògic o d'entreteniment tenen els infants dins la teva guarderia?

L'educació comença a partir dels 40 dies. Els feim fer exercicis de ciclomotricitat —desenvolupament de la part motora del cos—. És essencial que aprenguin a manejar correctament tots els òrgans. Aprenen els hàbits de les seves necessitats biològiques, menjar i defecar, dormir etc. a mesura que creixen s'amplia el programa educatiu.

Amb quina llengua?

Tot el personal és mallorquí, aquesta és la llengua més parlada dins la guarderia. De totes maneres ens veim obligats a emprar el castellà perquè, malgrat tenir majoria d'infants mallorquins, en tenim d'anglesos, d'alemanys, francesos, suecs i xinesos. Si, tenim 3 xinesos i tot.

Quins mètodes empires i amb quins mitjans compentes per educar els infants?

Tenim una màquina de cine sonor de 16 mil·límetres: feim pel·lícules de dibuixos animats, especialment d'En Walt Disney, les pel·lícules ajuden molt a que els infants entenguin les explicacions de les cla-

sses que reben. Hi ha una instal·lació de megafonia. Feim audicions de música clàssica i moderna, també música infantil. La música serveix per marcar pautes de canvi d'activitat. Empram el ritme per sustituir l'antiga disciplina.

Tot això me sona a una escola d'infants, a una escola amb mètodes científics i pedagògics moderns. Supos que comtes amb personal especialitzat.

Entre el personal tenim una mestra d'EGB, una infermera, dues puericultores, dues auxiliars i jo, la directora, son llicenciada en pedagogia terapèutica. També tenim Na Lola que fa la neteja i la cuinera que fa el menjar, unes manetes de plata que ens ajuda a compondre les juguetes, confeccionar teresetes, a organitzar jocs...

Reps alguna subvenció d'organismes oficials o privats?

De moment no, m'agrada fer les coses a la meua manera i si em donassin alguna subvenció possiblement em posarien condicions.

MATEU JOAN I FLORIT

Homes de S'Arenal

En Carles Ruben Mayero Ravina va néixer a Montevideo, Uruguai, ara fa 30 anys. Als 20 anys va emigrar a Catalunya on va estar un any, d'allà va venir a Mallorca lloc on pensa quedar-se per sempre entre altres coses perquè és casat amb una mallorquina, encara no parla català però l'entén.

És jugador del S'Arenal, juga de mig —és el millor goleador de l'equip—, entrena els nins del Club "La Lactància", nins entre set i quinze anys que són sens dubte el planter de S'Arenal.

Un home que estima S'Arenal, un home que fa moltes de feina pel nostre poble. Li farem unes preguntes.

Per què vengueres a Mallorca Carles?

A l'Uruguai jo era jugador de futbol, vaig jugar amb el "Bellevista" un equip de primera divisió, però això no donava per viure i la feina estava malament al meu país. Vaig decidir amigrar a Catalunya. Quan vaig conèixer Mallorca vaig decidir quedar m'hi. Mallorca s'assembla molt a l'Uruguai.

Com veus l'esport a S'Arenal?

Ens manquen equipaments. El Camp Antoni Roses no és nostre, hem

de pagar per emprar-lo, l'associació de veïnats va posar unes porteries al llit del torrent, aquest camp és molt bo per entrenar-se els allots però no serveix per competicions oficials; a més, el veïnats tiren botelles de vidre dins el camp. Pareix que els nins fan nosa per tot. A la part de dalt del torrent, entre la carretera Militar i el pont del tren hi ha un lloc que molt bé es podria habilitar per camp oficial de futbol, aplanant-ho, posant unes porteries i quatre llums, però qui ho fa? Mentre no tinguem ajuntament propi a S'Arenal no podem fer les coses a la nostra manera. Ara només podem demanar, i ens donen ben poques coses.

Com veus l'urbanisme de S'Arenal?

S'Arenal està mal fet, carrers estrets i cases altes fan que hi hagi massa aglomeració de gent i de vehicles. L'Urbanització de Cala Blava i la de Bellavista estan molt bé i els pinars que enrevolten S'Arenal.

Tu m'has parlat que no tenim ajuntament a S'Arenal, com veus aquest problema?

S'Arenal és molt gran i necessita organitzar-se de qualque manera. El fet que el nostre poble estigui dividit en dos fa que aquesta necessitat sia més peremptoria. Els qui vivim a S'Arenal ens hem d'organitzar a fi que tots plegats aconseguim fer de S'Arenal un poble com cal.

MATEU JOAN I FLORIT

Ferro Vell.

Cotxes esbucats, tota casta de materials espenyats.

COMPR I VENC A PREUS RAONABLES

JOAN ORTIZ I MARCH

Carrer Asdrubal, 20

A S'Arenal de Mallorca.

Botiga Barceló

Tota casta de queviures

ENSAIMADES PER A
L'EXPORTACIO

(No són gelades)

Carretera Militar, 237

Els dilluns a les 9'30, En Tomeu Sbert informa des de S'Arenal.

Els dimarts, a la 1'30, En Mateu Joan informa des de S'Arenal.

Els dimarts a les 3'00, En Miquel Ambrós de S'Arenal, fa el programa "Realitat i Fantasia".

RADIO POPULAR ES COSA NOSTRA.

CALCATS FERRER

TOTA CASTA DE SABATES

PREUS ESPECIALS PELS ARENALERS

GALERIES MAR

Tendes 15 i 16

Telèfon 26 31 55

CAFETERIA GRILL EUROPA

CARN, LLENGONISSA I SOBRASSADA A
LA GRAELLA A PARTIR DE 200 PTES.

BATIAMENTS, BODES, COMUNIONS

CARRER JOAQUIN VERDAGUER,
DAVANT LES ESCOLES

TELEFON 26 20 46

Homes de Llucmajor

En Joan Riera i Moragues, president de l'Agrupació d'Aliança Popular de Llucmajor en unes declaracions al corresponsal de Llucmajor del Diario Baleares del dia 17-7-81, quan li demanan que pot anunciar de S'Arenal diu això:

"Debido a su desenvolvimiento, evolución, nivel alcanzado, mirando el porvenir, hay que reflexionar serena y desapasionadamente, necesita el desarrollo de su propia autodeterminación y concederle un margen de confianza. La concesión de una serie de competencias es hoy ya una necesidad que a la vez aligeraría mucho el peso del trabajo que gravita sobre el consistorio. Este es el pensamiento de A. P. que servira para conseguir que los que viven en El Arenal sientan la satisfacción de autogobernarse, lejos de independentismos utópicos".

I bé, jo demanaria al senyor president d'Aliança Popular a Llucmajor. Com se menja això que ens concedeixin una serie de

competències perquè els qui vivim a S'Arenal sentiguem la satisfacció d'autogovernar-nos, enfora d'independentismes utòpics?

Es possible autogovernar-nos si no tenim independència municipal?

Hi ha qualque manera de llevar l'absurda frontera que xapa el poble en dos i manté dividida la nostra comunitat, si no és amb la independència municipal dels dos ajuntaments que ens controlen?

Es utòpica la idea d'independència en un poble com el nostre amb dos cents mil llits que ara durant l'estiu estan ben plens?

Es possible que En Joan Riera Moragues president d'A.P. a Llucmajor, es faci simpàtic als imperialistes del seu poble. Els qui habitam a S'Arenal, però, ben prest sabrem quins són el partits polítics que estan al nostre costat i quins els qui estan en contre nostre en la lluita per a la formació del nostre poble.

MATEU JOAN I FLORIT

Protecció a les llengües minoritàries

Consell d'Europa

Estrasburg. — La comissió de cultura del Consell d'Europa aprovà la recomanació de protegir les llengües i els dialectes minoritaris. Aquesta recomanació serà adreçada als governs si, com ho preveu, l'aprova l'assemblea parlamentària. El text de la recomanació, acompanyada d'un informe sobre aquestes llengües, la més important de les quals és el català, el redactà per encàrrec de la comissió el parlamentari socialista català Alexandre Cirici Pellicer.

Tots els parlamentaris acaben de rebre el text

En concret, el Consell d'Europa recomana que els Estats adoptin les formes genuïnes de la toponímia, l'ensenyament de la llengua materna en la seva variant dialectal a nivell pre-escolar en la normativa al primari, el respecte i l'ajut públic als mitjans de comunicació i la possibilitat d'adoptar la llengua minoritària com a llengua oficial.

Les llengües i dialectes minoritaris d'Europa són cinquanta-un, segons l'informe aprovat per la comissió de cultura del Consell d'Europa que redactà Cirici Pellicer. La llista, fent un resum del que en diu l'informe, és la següent:

Alandès. — Dialecte suec parlat a l'illa d'Åland.
Albanès. — Existeix una minoria d'albanesos a Itàlia, de 260.000 persones, dels

quals parlen la llengua 80.000.

Alemanys. — És minoria a Dinamarca, Països Baixos, Bèlgica, Itàlia, Suïssa, Liechtenstein i Àustria.

Aisacà. — El govern francès limita l'ús de l'alemany d'Alsàcia.

Aragonès. — Parlat d'algunes valls dels Pirineus Centrals.

Aranès. — Parlat a la Vall d'Aran, al nord-oest de Catalunya, és un dialecte occità. Les autoritats culturals de Catalunya s'han imposat el deure de defensar-lo.

Armeni. — Parlat a Xipre i Turquia.

Bable. — Llengua d'Astúries, sense cultura escrita important.

Basc. — Llengua pròpia d'Euskadi, estès entre França i Espanya.

Bretó. — Un milió el parla.

Català. — La més estesa de les llengües minoritàries d'Europa occidental, parlada per vuit milions de persones.

Chesà. — Llengua de la vall d'Hecho, als Pirineus aragonesos.

Còrnica. — Llengua morta el 1777, de Cornualla, Gran Bretanya; ha renaixut fa anys.

Cors. — Llengua de Còrsega. Parlat per 269.000 persones.

Criolla. — Parlat dels territoris metropolitanos francesos del Carib.

Croata. — És minoritari a

Àustria i Itàlia.

Escocès. — Llengua de les terres baixes d'Escòcia.

Eslovà. — N'hi ha dues minories a Àustria i Itàlia.

Feroès. — Llengua de les illes Fer-Øer, daneses des del 1816.

Finlandès. — Parlat per uns milers de persones a Suècia.

Flemenc. — Parlat a Bèlgica i al nord de França.

Francès. — A Bèlgica i Suïssa és oficial, i també es parla a les Illes Britàniques del canal, i a la Vall d'Aosta, a Itàlia.

Franco-provençal. — Dialecte parlat a França i a Itàlia.

Frülà. — Parlat a Itàlia, en una zona que fins al 1928 va pertànyer a Àustria.

Frisó. — Parlat als Països Baixos, Alemanya i les illes frisonas del Mar del Nord.

Gàelic escocès. — El parlen 88.892 escocesos.

Gallec. — Dos milions el parlen.

Galiès. — El parlen 550.000 persones.

Grec. — És minoritari a Turquia, Xipre, Albània i Itàlia.

Gronlandès. — Majoritari al seu país, minoritari dins l'Estat danès.

Ghèlder. — Dialecte holandès.

Irlandès. — La independència del país no ha aconseguit restablir del tot la seva llengua.

Ladí. — Llengua que es parla a Suïssa i a Itàlia.

Lapó. — Present a Noruega,

Suècia i Finlàndia.

Limbúrguès. — Dialecte holandès.

Luxemburguès. — Llengua oficial, però en minoria davant del francès.

Mirandès. — Dialecte molt allunyat del portuguès parlat a Miranda, a Portugal.

Meneghino. — O milanès, dialecte italià viu, que desapareix.

Noruec. — Llengua que es parla de dues formes; la urbana és influenciada pel danès.

Occità. — Set milions la comorenen i dos la parlen.

Piemontès. — S'ensenya en dotze escoles oficials.

Pomak. — Trenta mil persones instal·lades a Grècia.

Portuguès. — Es parla a Olivença, Extremadura.

Romanx. — Parlada a Suïssa i Itàlia.

Sard. — Parlada per 1.400.000 persones, és una llengua molt perseguida.

Schwyzerdütsch. — Dialecte alemany parlat per quatre milions de suïssos i també a Àustria.

Suec. — És minoria a Finlàndia.

Thionès. — Dialecte germànic de la Lorena thionesa.

Turc. — Parlat, fora de Turquia, a Grècia i Xipre.

Vènet. — El dialecte italià més parlat.

Való. — Propi d'un 35% de les províncies de Bèlgica; és un dialecte d'ús generalitzat.

Festes de Llucmajor

Aquests dies els llucmajorers hauran fet ja les seves festes majors de l'estiu, les festes de Santa Cànida. Les festes de l'estiu són sempre motiu d'alegria, de retrobament amb els familiars amics i coneguts. Enguany ho seran més que mai, els programes estan fets en un català impecable i la salutació d'En Miquel Clar, batle de la vila, tros de prosa poètica digne de ser llegit.

UN ALTRE ANY

Com ritual d'una cerimònia sempre afalagadora, de caire familiar i alhora ben solemne, el Batle compleix la plaent missió i deure de convidar-vos a les nostres, i ben nostres, tradicionals festes de Santa Cànida.

Amics i Llucmajorers, fills de «la Vila», que, per circumstàncies de treball o familiars, viviu allunyats de ca vostra, enyoradors de tal diada; Estadans que deixàreu un dia la vostra llar i convivia amb nosaltres, sia la que sia la vostra procedència; O bé vosaltres els qui estau només de pas a ca nostra, fruitu abundantment de l'alegria, hostatge i cordialitat que vos ofereix la gent llucmajorera.

La Comissió de festes ha preparat, amb delit i il·lusió el programa d'actes, tot per endolcir el cor i l'esperit de tothom.

Aquest, amics tots, és el desig íntim i sincer de la Corporació Municipal i en nom d'ella i meu, ben gojos, el vos transmet, augurant-vos una feliç diada.

El Batle,

Miquel Clar Lladó

Llucmajor agost 1981

Aprenquem a parlar be

Damunt la meua taula, hi tenia el diccionari català. En un moment de lleure l'he obert i, mentre repassava la lletra a, he pogut comprovar que són molts els barbarismes que un sent sense sortir de la lletra a. Aquí en teniu els més importants:

Abogat: Hauríem de dir advocat.

Abono: Aquesta paraula castellana té dues significacions. La nostra llengua té una paraula pròpia per a cada una d'elles. Així, quan abono significa matèria per a preparar les terres de conrar, direm adob. Quan significa un pagament o la subscripció a una revista, direm abonament.

Abort: Hauríem de dir avortament.

Abraç: Hauríem de dir abraçada.

Aclara, aclaració, aclaratori: Hauríem de dir aclarir, aclariment, aclaridor.

Acotar: Hauríem de dir fitar quan es tracta de posar fites o mollons en una finca. Un coto de caça serà un vedat.

Adelantar: Hauríem de dir avançar, progressar, avançar.

Adelanto: Hauríem de dir avenç, progrés.

Adios (o dios): Diguem Adéu!

Agotar: Hauríem de dir esgotar, exhaurir (l'aigua, les forces, una edició, etc.).

Agravar: Diguem agreujar.

Ahorrar: Diguem estalviar (o la forma popular estoviar)

Ahorro: Diguem estalvi (Caixa d'estalvis, no: caixa d'ahorros).

Alambrada: Diguem filat.

Alambre: Diguem filferro.

Albornós: Diguem barnús.

Alcanç: Diguem abast (Està al teu abast, no: està al teu alcanç).

Alcançar: Diguem assolir, aconseguir, atènyer.

Alentar: Diguem animar, encoratjar.

Almacén: Diguem magatzem (El magatzem del taller, els magatzems de "Preciados", etc.)

Evidentment, hi ha moltes altres paraules que hauríem de corregir sense sortir de la lletra a, però per no cansar el lector, vull posar punt final a aquesta secció lingüística que continuarà en els altres números de la revista.

MIQUEL AMBROS I ALBERTI

Disbarats

A la porta d'un establiment barceloní he vist aquesta inscripció: «Hojo! Cuidado con la pintura». L'advertiment és escrit tres vegades, i totes tres vegades diu «hojo» amb hac. A casa guardo una carta que diu: «Usted, como ijo de Cataluña». Aquest «hojo» i aquest «ijo» podrien ser el punt de partida per a plantejar un tema: el cas de les hacs com a exponent del baix índex de lectura de molta gent. Bona part dels problemes d'ortografia es poden resoldre amb una mínima atenció visual, però és clar que si hom no llegeix no aprèn com s'escriuen les paraules.

Una altra consideració és que algú deu haver vist aquest «hojo», pintat des d'ahir. ¿No hi havia ningú, al costat de qui ho va escriure? L'amo del local, tampoc no s'ha adonat? La quantitat de «prohibido», «no berter escombros», «se abisa grua», etc., que omplen les parets és notable. Els catalans que no gosin escriure en català «perquè farien faltes» ja es poden treure el complex: en castellà també se'n fan moltes. Que una persona s'equivoqui, ho entenc, però que l'error perduri dies i dies sense que cap responsable el corregeixi —o sigui: se n'adoni— és incomprendible. Recordo un cinema de Barcelona que, fa anys, exhibia aquest rètol a la façana, amb lletres d'allò més grosses: «Futivos del terror rojo». El «gi» de «fugitivos» també havia fugit. Francisc Gras explica el cas d'un senyor que va canviar de casa perquè no podia sofrir que al davant de la que habitava, al carrer d'en Còdols, hagués

de llegir aquest rètol: «Fábrica de belas de sevo».

Prop de Vidreres hi ha un rètol que avisa: «Mitge veda». Homes de bona voluntat, per què no us informeu una mica?

A més de les errades ortogràfiques, hi ha els disbarats de redacció. Guardo un exemplar de la circular d'una empresa de serveis de neteja que diu: «Disponemos de personal especializado en la limpieza de ambos sexos».

Home! Suposo que vol dir que tenen personal d'ambdós sexes especialitzat en la neteja. Qui ho redactà no va veure l'error. Qui ho passà a màquina, tampoc. Qui va fer el clixé, qui feia anar la màquina, qui signava les circulars una per una, qui les doblegava per a ensobrar-les... tampoc.

Si voleu saber tres anuncis antics ben xocats, aquí els teniu: «Ropas hechas de San José». «Vinos especiales para postres y enfermos, secos y dulces». «Se compran muebles y paraguas usados, pipas de fumar y otros desperfectos». I podriem afegir-hi el magnífic «Fábrica de Ostias y Nieblas».

Aquí no s'ha escrit mai bé el castellà, a desgrat de la castellanització, i és un argument —un fet— que haurien de tenir en compte els del «manifesto». Fins i tot entre la gent de cultura, qui ha escrit un castellà més correcte ha estat sempre qui ha dominat —Josep Maria de Sagarra, per exemple— un esplèndid català. Un altre punt de meditació.

Josep M. Espinàs

Simplement vergonyós

Molts de mallorquins s'avergonyeixen de pertanyer a l'Estat Espanyol, això no es gens estrany, aquesta gent de Madrid en fan cada una. Recordem fets recents.

Fa quatre o cinc mesos un estol de guardies civils, entren al Congrés de Diputats cridant "todos al suelo". En Suarez no obeeix massa al sediciós de torn, per tot el planeta es va poder sentir la veu que deia "Suarez, sientate, coño". Això va passar a Madrid.

No fa massa temps, a Castella va començar a morir-se la gent. Sa pesta es va anomenar atípica perquè no sabien que era. Va resultar que uns venien oli adulterat i els altres el se menjaven. Això va començar a Madrid encara que hi hagues esquitxos a altres indrets de l'Estat.

Una feta més recent es l'arribada a Madrid de na Maria Estela Peron. Arriba aquesta senyora després d'estar cinc anys dins la presó, acompanyada d'un parell de "gorilles" que comencen a repartir bufetades i cops de puny els periodistes i passatgers que esperaven el seu equipatge.

A un país civilitzat,

tots els traidors que envaïren amb les armes en la mà el congrés de diputats estarien dins la presó, hi estarien durant molts d'anys. A un país amb un poc de vergonya, els empresaris i comerciants de l'oli no s'haurien atrevit mai a posar a la venda oli verinós i, en cas de fer-ho, haurien passat la resta de la seva vida dins la presó.

A un país amb un mínim de dignitat, la senyora Peron hauria estat convidada a abandonar el país a l'acte i els seus guardes espatlles haurien estat empresonats a mes d'obligats a pagar les cures i les càmeres espanyades.

Els castellans, però, no estan a la nostra altura no tenen dignitat. El seu sentit del ridícul és molt especial.

No és estrany, com deia al principi, que els Catalans, Els Mallorquins, els Bascos, el Gallecs, els Portuguesos, i els Andalusos, estiguem avergonyits d'esser espanyols. Estiguem avergonyits i indignats d'haver de ser manats per aquesta gent de Madrid.

MATEU JOAN I
FLORIT

Normatitis

Entre les moltes possibilitats de definició que presenta el nostre segle —el segle de la cibernetica, de la robotització, de l'exploració de l'espai, etc.— jo votaria pel «segle de la normatitis». Si comparem el nombre de normes administratives que hi havia a Europa en temps dels grecs, a l'Edat Mitjana, en el segle passat, amb la reglamentació actual la diferència és tan enorme com la que hi ha entre una mata de farigola i un bosc.

Em direu: és que el nostre món és molt més complicat. D'acord. I potser seria massa irònic dir que aquesta complicació és conseqüència de les normes. El fet és que no podem ni tan sols imaginar-nos els milions de normes —milions, si senyor— que pretenen de regular l'activitat de les persones, les empreses, les entitats... En coneixem directament algunes, les que afecten directament la nostra vida i la nostra professió, però què saben els metges —per posar un exemple— de les normes escrites i vigents per a les instal·lacions que han de fer els electricistes? Com diria el «Reader's Digest» en una pàgina de «curiositats», si els volums de normes publicades per l'Administració es posessin l'un al costat de l'altre donarien cinc voltes a la terra.

Naturalment, la majoria de normes no es compleixen. Per alguna cosa existeix el que en diem instint de supervivència. Ja sabeu que les vagues de zel, que vol dir el compliment estricte de les normes, signifiquen la paràlisi, el desastre, el col·lapse. Encara no he vist mai que després d'una vaga de zel un govern hagi reflexionat i anunciat: «Haurem de modificar les normes, si és que no podem suportar que se'n faci cas». La reacció sol ésser dictar més normes.

Ara resulta que els conductors de motos de més de 125 cc hauran de dur casc quan circulin per ciutat. Per què? He fet aquesta pregunta a dos amics motoristes —jo no ho sóc— i m'han fet uns comentaris que em semblen perfectament raonables. Que el fet que els motoristes no duguin casc no ha produït fins ara cap perill als vianants o conductors de cotxes i que, si ara en duen, els altres ciutadans no se sentiran pas més segurs. Que són partidaris de totes les normes de seguretat col·lectiva —dur, per exemple, el llum encès, per tal de fer-se més visibles; reducció de velocitat en el medi urbà; periòdic control mecànic, etc.— però que la norma anunciada no aporta cap avantatge a la seguretat general, mentre que limita innecessàriament la llibertat individual. Que, en el seu propi interès, ja es posen el casc quan creuen que és prudent. Que dur casc per Barcelona —no és gens pràctic, l'han de dur sota el braç quan fan una visita en un despatx— ha de ser també una decisió personal i responsable en funció de les circumstàncies. Que hauran de ser cascs «homologats» i que, per tant, caldria veure si hi ha uns determinats interessos econòmics que es beneficiaran de la «norma» (hi ha normes, i no em consta d'aquesta, que només s'expliquen per aquesta raó).

Jo penso que és un error la normatitis que apareix com a protectora de la persona, quan n'és coactiva. I contraproductiva. El que calen són normes —poques, bones i aplicables— de protecció social, i tota norma de la mena paternalista i innecessària genera una mala educació: l'aversion a les normes en general.

Josep M. Espinàs

Es necessiten experts en olis

Quina confiança es pot tenir en un govern que, per a assabentar-se que s'estan venent tones d'oli adulterat, necessita que es morin setanta o vuitanta espanyols? Un cop descobert el frau ningú de l'Administració no se sent responsable, la qüestió és no dimitir.

No es pot al·legar sorpresa: el mercat de l'oli no és precisament una bassa. Recordem tot l'afer Redondela, amb morts a les presons. Les fugues de tones d'aquest element per les conduccions portuàries. Podria ésser que si s'hagués esbrinat fins al fons tot l'entrellat d'aquell embolic no hauríem arribat a on som.

Era una venda il·legal no controlada. S'ha dit com a explicació. ¿No és admirable que es venguin tones de productes fora de la llei i el govern no se n'assabenti? L'excusa és inacceptable, a més de pueril.

Es esfereïdor pensar, si l'oli que es venia il·licitament a la vista de tothom l'Administració l'ignorava, què deu passar en altres mercats clandestins, com drogues, tabac, or, objectes d'art... És la constatació d'una vigilància totalment ineficax.

Podria ser una interpretació *sui generis* de l'economia de mercat lliure: que tothom pugui vendre el que sigui, encara que no enredi el comprador, perquè, tal com s'ha manifestat, la culpa és del comprador. És tant

que gent que hauria d'ésser responsable, i és responsable davat del poble, de la vigilància de la sanitat dels productes del mercat alimentari, intentin de justificar-se amb tals arguments.

Des que es detectaren els primers casos de pneumònia, les informacions que han anat apareixent han estat de tots colors: s'ha anomenat plàstica, vírica, atípica i finalment tòxica. Després d'aquest descobriment han aflorat les notícies més confuses sobre quins són els productes contaminants i quins els olis adulterats.

Si el 23 de maig, amb els fets del Banc Central, es va aconseguir desconcertar tot el país amb comunicacions contradictòries, amb la pneumònia atípica tòxica s'han batut tots els rècords. No solament s'ha desorientat tot el país, sinó també l'estranger. Al mateix temps hem fet riure amb les petites cuques que en caure a terra es morien, per tal d'explicar que la malaltia no era contagiosa. Tot plegat és d'un ridícul espantós.

A hores d'ara, la majoria dels qui vivim a l'Estat espanyol no sabem quin oli podem utilitzar. No s'ha informat si és possible conèixer o no el que és contaminat, d'on procedeix, com distingir-lo o de quines garanties podem fer cas. Si són tots els olis; el d'oliva, de soia, de blat de moro, de cacauet o només el d'una classe.

Es de creure que els que han fet aquesta barreja criminal són una o dues empreses. Ara ja hauríem de saber fil per randa tot el que ha succeït i les persones que han intervingut en aquest afer, voluntàriament o involuntàriament. És una exigència imperativa que fa el poble.

Tot indica que ja és hora i es fa necessari que es donin a les paraules els seus autèntics valors, s'acabi amb els absurds: del pur que no és pur, sense alcohol amb alcohol, quilos de nou-cents grams, litres de tres quarts, conserves amb la seva caducitat en clau.

Els grans trencacaps: economia, finances, autonomies, qüestions laborals... no poden fer oblidar al govern i a la Administració els senzills problemes quotidians: aquesta carn que cada cop conté més aigua; la llet que depuren de tal manera que li ho treuen tot, fins el gust, només li deixen el color, veritable filigrana tècnica, o ens assabentem que hi barregen pols destinada als vedells, els embotits que no se sap de quina carn són fets, l'anar-se'n de casa sense pensar si hi entrarà algú. Tantes altres coses. Tot el que és el pa de cada dia dels habitants d'aquestes terres no pot ésser oblidat. Si els governants no saben o no poden resoldre simples problemes que preocupen en tot moment el ciutadà, quina confiança aquest els

pot tenir? Si a aquestes dificultats, que són clares als ulls de tothom, els dirigents no els troben solució, ¿com es pot confiar que sabran resoldre'n altres de més complexes i difícils?

¿Quin crèdit podem donar a un govern que diu que aquest any no apujarà la gasolina, ans al contrari, potser hi haurà possibilitats de abaratir-la, i als dos mesos comunica un augment de quatre o cinc pessetes? Un govern que anuncia un bon any turístic i a l'hora de la veritat diu que no ho és? Un govern que preveu una bona collita i augura que haurà de vendre estocs de cereals i després resulta que no hi ha la gran anyada. Els catalans diem: no diguis blat que no sigui al sac i encara ben lligat. Un govern que no encerta les previsions a tres mesos, malament. Aquests són els qui ens han de regir? Aquests són els qui ens han d'ensenyar a administrar-nos? Aquests són els qui tenen a les seves mans els nostres béns? Si no saben per on van! Actuen al dia. Cada vaticini que fan suït al revés. Cada declaració un embolic. Si callessin ho farien millor, si marxessin encara més.

A la vista de tot, és d'aconsellar que el govern sigui informat per experts d'olis.

Josep Rahola i d'Espona

Sabaters (I)

Del llibre "Arts i oficis d'antany"

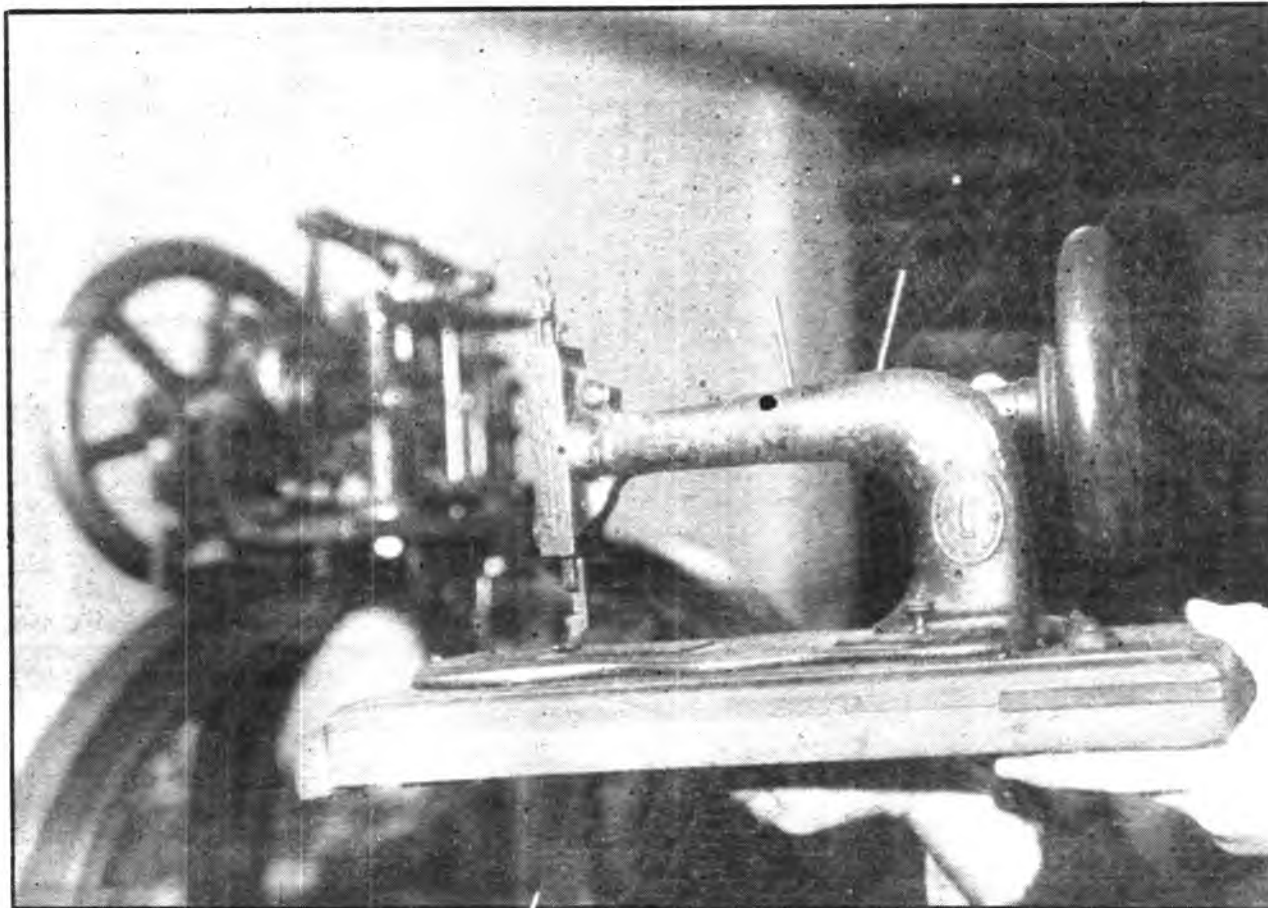
En Jordi Vallespir de La Porciú

El Gremi dels Honorables Sabaters¹ fou legalment erigit al Regne de Mallorca l'any 1370, amb seu a la nostra Ciutat, mitjançant un decret del Rei Pere d'Aragó, qui manà que les Ordenances, per les que s'havien de regir els Confreres, havien de ser aprovades pel VEGUER de Mallorca. Però la unitat de la Germandat durà tan sols de Nadal a Sant Esteve, volem dir que fou breu i efímera. L'anfagonisme social que aleshores imperava entre la *vila damunt* i la *vila d'avall*² acabà per afectar seriosament al nostre Gremi, quedant dividit en dues Germandats, totalment independents i fins i tot enemigues l'una de l'altra.

Els Sabaters de la *vila damunt* tenien per Patró Sant Marc i celebraven la seva festivitat a l'església de les Monges de la Misericòrdia ran de la placeta de Tagamanent, a mitjan carrer de Sant Bartomeu. Els de la *vila d'avall* tenien Sant Pere Màrtir i feien la seva festa a l'església dels Dominics, enderrocada a mitjan segle passat i que es trobava al capdamunt del carrer Conquistador. Ramonell³ ens parla d'una altra desavenència entre els Mestres i els Oficials d'aquesta Germandat, que fou causa de l'escisió entre els Confreres. Els esmentats Oficials reclamaven una festa especial, a més de poder portar un *gallardet* a les processons del Gremi. El motiu, a quatre-cents anys de distància, sembla més bé d'escassa importància i pot ser que sols es tractàs d'un pretexte qualsevol, que esclatà en un ambient molest i dificultós.

Tal era el perjudici entre les dues faccions dels Sabaters que el Virrei cregué necessària la seva intervenció pacificadora entre ells puix que de la seva postura hostil sols en provenien mals, sobretot per als mateixos confreres. Després de llargues i dificultoses converses les dues Germandats varen retre bandera i firmaren les paus l'any 1397. L'acta de conciliació hi assistiren 35 Confreres de la *vila damunt* i 40 de la *vila d'avall*, tots els quals donaren el seu vist i plau i otorgaren la seva rúbrica. El Virrei els donà un ample perdó a més de la remissió de les penes, en què havien incorregut amb llurs excessos i desordres, tant d'uns com dels altres.⁴

Després de llargs estira-i-amolles de les dues Germandats, es posaren les bases d'una pau honorable: es determinà que cada any se celebrarien dues festes, a la que hi havien d'assistir tots els Sabaters, la de Sant Pere Màrtir a l'església dels Dominics i la de Sant Marc a Santa Eulàlia, les dues amb el mateix grau de solemnitat, per evitar així noves susceptibilitats i desavenències. Si a una hi prenién part els JOGLARS, els DISFRESSATS, els BALLADORS,

etc. també ho havien de fer a l'altra. A més, a la meitat de cada Confrare, es dirien sis misses a cada una de les esmentades esglésies.

Un factor que ajudà fortament a apaivagar i a unir tots els Sabaters fou el canvi de Patrons del Gremi. Quan foren dutes les relíquies dels màrtirs Sant Crispi i Sant Crispinià, que en vida foren Sabaters en el s. III i que moriren a Soissons de França, el renovellat Gremi els prengué per Patrons.⁵

Referent a la part laboral, preceptuaven les noves Ordenances, entre altres coses, que el *Mossatge* havia de durar 4 anys i altres tants el *Fadrinatge*. I que els drets d'examen costassin 10 lliures. En el s. XVI s'establiren també tres categories de Mestres de l'Ofici, davant els inconvenients i abusos, sorgits en algunes botigues. Efectivament hi havia Mestres Sabaters, que es dedicaven gairebé exclusivament a confeccionar el calçat rústic per a la gent pagesa, però que a voltes feien també sabates de categoria per a Senyors i Cavallers, amb el natural inconvenient de què l'obra no sortia perfecta ni tan ben acabada. Llur manya no arribava a tan amunt. Les tres esmentades categories de Mestres eren: Els *MESTRES GROSSERS* o d'obra grossa o comuna, els *MESTRES PRIMATERS*, d'obra prima o fina, i els *MESTRES TAPINERS*, que es dedicaven a fer *tapins* per dur per la casa.

En conseqüència, una volta acabat el *Mossatge*, cada MACIP o MOSSO havia de determinar quina casta de calçat volia aprendre. L'aprovat per a una casta de calçat no podia dedicar-se a treballs d'altres categories, sense passar un nou examen, baix la pena de 4 lliures de multa.⁶

Florent i ben organitzada arribà a ser la Confraria de Sabaters de Ciutat, a deduir de les estadístiques que es conserven d'aquelles saons. En efecte, entre els Agermanats, l'any 1523, s'hi comptabilitzaren 70 sabaters i 1 Tapiner, mentre que en el Cadastre civil del 1576 foren registrats 114 Sabaters i 2 Mestres Tapiners, xifres bastant raonables, si tenim en compte la població de Ciutat de l'any 1591, que pujava a 23.000 persones.⁷

Per conèixer millor, però, el món laboral dels nostres antics Sabaters, cal que allarguem la vista a la Part Forana, on, en la mateixa època senyalada, hi vivien unes 30.000 persones, repartides entre els pobles, llogarets i a fora vila. Si bé cada població tenia els seus Sabaters, mereixen destacar-se per la seva importància Inca i Llucmajor i més modernament Alaró, Selva, Binisalem, Lloseta, etc. Pel que fa a Menorca hem de senyalar Maó, Ciutadella i Alaior.

Inca,⁸ que en temps dels sarraïns era ja una metròpoli al mig de l'illa i a on sembla que acudien els pagesos de tot Mallorca al tradicional Mercat dels Dijous, que s'ha perdut fins als nostres dies, tenia també muntada la seva Germandat de Sabaters, que goixà i florí tant que en el s. XV se separà de la de Ciutat. Citarem només per la seva importància el Capítol, que tingueren aquests Menestres l'any 1458, reunits en assemblea, on es discuteix, es delibera i es prenen determinacions referents a elaborar unes Ordenances, que regulin millor la vida laboral de Mestres, Maestres i Fadrins.⁹

Més tard, l'any 1784, hi trobam 21 botigues de Sabaters i prop d'un segle més tard, l'any 1870, el Mestre Sabater Antoni Fluixà conseguí reunir en un sol taller els principals i millors Mestres d'Inca, estimulants llur producció i qualitat, formant una espècie de cooperativa. Vint anys després hi havia ja a l'esmentada ciutat algunes botigues col·lectives i cinc adoberies de pells. Arribà el 1914 què esclatà la Guerra Europea, i els Obradors d'Inca donaren abast a les nombroses demandes d'algunes nacions en guerra. D'aquí la indústria de les sabates s'escampà per les poblacions veïnades: Lloseta, Alaró, Binisalem, etc.

PAPELERIA NICOLA
Perfumeria - confecció - sabates

**CONFECCIONS I
ARTICLES DE PUNT**
Merceria i perfumeria

AMADA

Carrer Berga, 26

Telefons 263374 - 267947

n Llabrés i

va abundant mà d'obra. Finalment, l'any 1915, elabert muntà la primera fàbrica mecanitzada de

major és un dels altres centres més importants d'artesanía, de temps en rera.¹¹ L'historiador Font¹² ens dona una llista de Mestres Sabaters d'aquella, l'abundància d'eines dels quals ens parla per si de la nissaga, numerosa i florent. d'aquests Arters citarem uns noms: Juan Catany, que en la segona del s. XV partí a Nàpols, per exercir-hi la seva; Juan Mas, que tenia a la seva botiga 60 parells de sabates, compra a Miquel Puigderros 36 cuirs per valor de 111 lliures; un altre Sabater fou Pere que en tenia 31 parells, a més d'altres arreus propis.¹³

a la subhasta de les eines i de diversos materials s en la botiga d'Antoni Tomàs Taixquet, Sabater, xqueriment de la seva viuda Apolonia, dia 17 de setembre de 1590, coneixem el nom d'un bon grapat de Sabaters hi acudiren: Juan Bordoy, Nicolau Armengol, Puig, Bernat Company, Aleix Mut, Sion Thomàs, Farrer, Toni Clar i Antoni Roig.¹⁴

entre les dues llargues dotzenes de Sabaters del segle ens descriu l'esmentat Font Obrador,¹⁵ ens fixa-cament en dos: Joan Huguet, que es dedicà partint a confeccionar sabates de dona i al mateix temps ic, detall aquest darrer que trobarem sovint a altres s de la nostra contrada. L'altra persona és Juan mestre TACONER.¹⁶ La feina d'aquests Menestrals, que obra nova, consistia en fer adobs al calçat vell: cons nous, mitges soles, fer quatre cosidures, etc., no devia ser massa rentable, com es dedueix de la opular santamargalidana

—Mestre, com vos va sa feina?

Què guanyau molt, taconant?

—Hi ha dies que guany tant com si fos festa o diumenge.

Mallorca passam a l'illa germana de Menorca, que és un ample historial pel que fa a l'Artesania sabatretot Maó, Ciutadella i Alaior. Diu Vuillier¹⁷ que gle passat Menorca exportà calçat, per valor d'uns ions de francs, a la gran majoria dels ports d'Amè-ina, l'Havana, Montivideu, Bons Aires, Panamà i t a les il·lunyanes Filipines. Allà, a Menorca, es do-paradoxa de què, mentre s'exportava tanta de sa-gent de la mar anava amb els peus descalços. nam trobar aquí el mateix tret que hem vist a Lluç-El Sabaters són els MUSICS de la Ciutat. No sols ls Sabaters, ens diu Vuillier, sembla que tenen el li de la música, perquè quasi tots són músics o s, i el nombre és d'uns cinc mil, inclosos els apre-¹⁸

im que no hi estarà de més, abans d'acabar, que quines són les principals castes de sabates que an-tien dels nostres obradors:¹⁹ Sabata baixa, la que scobert el turmell; sabata alta la que cobreix el tur-

mell; Sabata clau-passada, la que té dues soles clavetejades; Sabates confesserres, les que la gent del camp, que solia anar sempre descalça, portava per anar a missa els diu-menges i festes; Sabata embotinada, sabata alta; Sabata entapinada, la que té doblegats els darreres, de manera que el taló li pitja damunt; Sabata escotada, la que només té empena i cobreix la punta i els costats del peu; Sabata ferrada, la que du claus ficats a la sola; Sabata de ferro o de lluna, la que es duia antigament quan es portava la vestimenta de ferro; Sabata amb orelles o amb orellons, la que a la part superior du dos trossets de pell, que serveixen per a lligar-la al peu amb un fermall; Sabata polacra, la que té botons; Sabata russa, baixa i lligada amb cordons; Sabates de rector, es diu a l'Empordà de les que són negres i duen la sola d'espardenya; Sabates de lladre, són aquelles que duen la sola de goma o d'espert, per no fer renou al caminar.

Les avarques, que s'empraven antany entre la gent pa-gesa, estaven fetes de cuir de bou no assaonat, per sola, i amb uns cordells prims es subjectaven als peus. Es tracta d'un calçat molt primitiu i senzill, que avui en dia ha de-saparegut totalment fins i tot d'entre la gent més pobre. Els borseguins arribaven fins a mitjan cama.

No volem cloure aquestes retxes sense retre un petit ho-menatge a tots aquells Mestres Sabaters d'antany, que, amb la seva feina callada però constant, malgrat calçar els nos-tres avantpassats, ni la història ni fins la tradició en guar-den el nom ni fins i tot un record. A tots ells i als Sa-baters, que encara viuen, i que gastaren els seus anys entre formes, tirapeus, cutxilles i alenes, per a satisfer les neces-sitats del nostre poble, el millor dels nostres records.²⁰

Del llibre "Arts i oficis d'antany" d'En Joan Lla-brés i En Jordi Vallespir de La Porcúncula.

Major, 1 Telefon 265374

Assegurances Mare Nostrum

Bodes, comunions
Batetjos i Festes

TEBAR
FOTOGRAF

rer Berga, 26

efs. 263374 - 267947

HOTEL SALPI
Bar obert a tothom
Habitacions amb bany i terrassa
Carrer Amilcar, 11

Galizia - Euskadi - Catalunya

Aquest era el subtítol de la publicació que, amb el títol de «Galeuzca», va sortir a Buenos Aires des de l'agost del 1945 fins al juliol del 1946. Un total de dotze números, completant l'any d'aquelles letituds, d'hivern a hivern. La guerra mundial havia acabat i tothom creia, amb fonamentades esperances, que l'hora de les grans solucions s'acostava. No ho oblidem: des de l'Amèrica i des dels punts més sensibles i adolorits d'Europa s'exaltava el dret a l'autodeterminació dels pobles.

Com a moviment de germanor i de coordinació d'esforços, l'associació Galeuzca va néixer a Barcelona, just dos dies abans de l'alçament militar de Primo de Rivera, l'11 de setembre del 1923. Dies ben assenyalats per a una creació com aquella! Mentre les forces reaccionàries tradicionals projectaven resoldre els problemes a cops de sabre i des del centralisme més lligat i ben lligat, els esperits nobles i generosos d'aquests tres pobles propugnaven solucions de civilització i alta política.

La dictadura s'ho emportà tot avall. Acabaria fracassant, és clar. Però tingué prou temps per a esplanar-se en la dèria suplantadora de l'Espanya mo-

nocolor, castellanoparlant i retrògrada. Prou de temps per a destruir. L'esperit de Galeuzca, però, no defallí en la lluita i retornà al seu camí natural, d'actuació a cel obert, després del 1931. Però quan tot començava a agafar novament forma, des d'un autonomisme migrat però en tot cas bon netejador de porqueries i bon sembrador de llavors de la millor mena, vents de barbàrie assolaren cels i terra i ens clavaren tots de cara al sol de la inguarible Castella, capital Madrid.

La veritat i l'esperança, però, són immarcescibles i rebrotaren arreu. A Buenos Aires donaren fins i tot aquest fruit magnífic: la revista «Galeuzca», testimoniatge viu d'uns homes que creien en el futur, que s'afermaven fort en llurs conviccions patriòtiques i universalistes, bo i proposant fórmules d'agermanament i de concòrdia. Enfront de la barbàrie i de la petulància dels qui els havien aixafats i exiliats, hi dreçaven projectes de reestructuració sòlida, moderna, respectuosa amb l'ésser de cadascú.

Senyoreja en tota la publicació aquest home selecte i ferm que fou el gallec Alfonso R. Castelao. D'entre els

bases, potser calgui destacar Jesús Maria de Leizaola i també Jesús Galindez, més tard tràgicament mort per estranyes màfies internacionals. Els catalans hi són nombrosos, és clar: Serra i Moret, Batista i Roca, Miquel Ferrer... La publicació nasqué a Buenos Aires sobre la base de la consistència nacionalista de gent de les tres nacionalitats aliades residents. Plegà en marxar el nucli editor.

Trenta noms de personalitats hi signen un total de seixanta-quatre col·laboracions, algunes de tipus històric o sociològic, la majoria amb contingut doctrinal i propostes de futur. «Galeuzca» és escrita íntegrament en castellà, amb una clara i explícita preocupació d'acostament, per la via del diàleg i l'argumentació, al poble espanyol pròpiament dit. Aquells moments «de profunda renovació» volen que arribin a «l'ordre polític i social de la Península Ibèrica, amb afecte, amb generositat, amb solidaritat entre totes les classes i pobles, amb esperit constructiu».

I Europa. Serra i Moret remarca que «Catalunya sent Europa, perquè d'Europa ha après les virtuts i els avan-

tatges del comerç entre les nacions i l'elevació de les essències pròpies a la categoria de valors universals, i estima Europa, perquè Europa li ensenya que en les arrels de l'autòcton resideixen les essències de la universalitat.» Nacionalisme humanista, acostament a Portugal, confederació, Europa, universalitat: heus ací uns anhels i unes conviccions, reiteradament manifestades.

A l'Amèrica llunyana i llure —i en el cor de tants empresonats i silenciats— dels anys quaranta parlava l'ideal de la raó i la comprensió. En va. La maldat destructura dels camps de la suplantació ha pogut més. Han fracassat, també, és clar. Però què i com ens han deixat, pobres de nosaltres! Una Galícia depauperada, víctima d'un drenatge econòmic i humà que potser ja l'ha abocada a irreversibilitats mortals. Un Euskadi xop de sang, on l'ofici de viure en llibertat i de treballar, típicament basc, ha estat deixat de banda per l'ofici de matar. Una Catalunya suburbialitzada, degradada fins a l'extrem de veure's culpabilitzada i arraconada, a casa mateix, pel fet d'ésser fidel a una llengua i a una cultura.

Victor Castells

Controlem la cigonya

Es va dir no fa gaires dies que «el sociòleg antibebé» Martín Sagrera Capdevila havia estès la seva campanya particular de control de natalitat per terres de Màlaga, on passa unes vacances de famós. L'endemà mateix d'assabentar-me de la notícia ja vaig trobar un escampall enorme dels seus fulls de propaganda al metro de Barcelona.

Ignoro si el senyor Sagrera Capdevila és originari directe de les terres catalanes o bé si només en té una ascendència clara. Ara, el que em sembla indiscutible és que el sociòleg internacional és un dels nostres, i no solament pels seus dos cognoms, sinó, sobretot, per l'instint que ha tingut d'establir-se pel seu compte (com els nostres botiguers) de campanyista planificador familiar. Ell no es refia ni de l'OMS, ni de les organitzacions estatals sanitàries, ni de cap mena d'institució pública i s'ha fet conèixer, particularment a l'Amèrica del sud com a apòstol autònom de la materno-paternitat, responsable, que vol dir eixalar la cigonya i fer-la ben curta.

Jo vaig arreplegar de seguida un dels seus fulls. Estan concebuts amb una didàctica elemental i precisa per tal que puguin ser ràpidament assimilats per qualsevol nivell cultural. Són de color groc, suposo que per cridar fortament l'atenció, i contenen una part teòrica i una de pràctica. La tècnica d'informació és diguem-ne àudio-visual, vull dir que s'expressa per la lletra i per la imatge. A la primera cara del paper, la teòrica, hi ha un parell de dibuixos de l'estil esquemàtic dels manuals d'idiomes dels anys cinquanta: en el primer es veu un marit que compareix per un porta amb els braços oberts i imaginant-se un cor

de mesura descomunal, que vol dir que va asadegat de lascivia; al primer pla, es veu la dona, imaginat-se ella mateixa amb el ventre prenyat i amb la mà estesa com si li digués: para el carro, xato, que me la veig venir. A l'altre dibuix ja es veu una mare que va per terra de quatre grapes i amb tres o quatre criatures que li munten a cavall, i el pare que fuig pel fons com gat escaldat.

La imatge, doncs, ja ho diu tot, però per si encara el lector no hagués quedat prou escarmentat, fa una síntesi de la doctrina maltusiana i hi afegeix alguns arguments definitius, com per exemple, que la superpoblació, amb la pobresa, augmenten la lluita per la vida, la criminalitat i l'etcètera. Per equilibrar la lliçó social, hi afegeix que els fills dels rics també accentuen la crisi, perquè consumeixen més primeres matèries (no diu res de les segones) i que els nens espanyols són relativament rics, ja que consumeixen més recursos no renovables que deu d'asiàtics. De manera que ja no podem creure que enviant paper de plata i segells als xinets arranguem la qüestió.

No parlo de la segona cara del full, la d'ensenyança pràctica, perquè diu tot allò que fa tanta vergonya de dir i que tots ja sabem. No diu res de si passant unes vacances a cos de rei a la Costa del Sol també contribuïm a la crisi o no, però, Mare de Déu, ara sí que es nota que hem arribat a la democràcia: això no és allò de les campanyes de natalitat de l'època heroica. L'únic és que per aquest camí naixeran menys demòcrates que nacionalsindicalistes no havien nascut fins ara.

Doctor Scòpius

Mentra S'Arenal dorm

Al carrer Balears, cantonada Terral de S'Arenal hi ha un forn que crema clovella de ametlla cada nit davers les dues i mitja. Això estaria molt bé si no produís molèsties a ningú. Però en produeix moltes, i això no està gens bé.

Entre les dues i les tres de la matinada els clients dels hotels s'aixequen alarmats pel fum; es pensen que l'hotel es cala foc i —és clar— això fa por. A més el fum de clovella d'ametlla és especialment tòxic pel qui el respira. Els veïnats del poble possiblement no s'alarmen perquè en coneixen les causes però els seus pulmons en surten perjudicats.

Els propietaris dels hotels i els directors pareixen que se'n foten del perjudici que aquest fum pugui produir als seus establiments. El turisme és una cosa molt delicada i aquestes alarmes el poden perjudicar, i això no es té en compte. El batle i els regidors viuen a Llucmajor. Si n'estan assabentats no n'han fet cas.

Es possible que els veïnats ho comentin, però de moment no han fet res positiu per acabar amb aquesta situació.

Que esperen? Que un client alarmat despertat a tot l'hotel i provoqui el caos? Que els nostres pulmons es vagin deteriorant sense necessitat?

ESPIGARES

REPARACIO I VENTA

Tota casta de bicicletes i ciclomotors

Netetja de radiadors

Carretera Militar, 118

Telèfon: 26 35 56.

AGENCI D'ASSEGURANCES A S'ARENAL

MARE NOSTRUM

Carrer d'en Bergues, 50

Tel. 26 53 74

IMPREMPTA BAHIA

Carrer Pare Rafel Serra, 21

Tels. 26 27 69 - 26 32 31

S'ARENAL DE MALLORCA

Urbanisme ben fet

El visitant que arriba al nostre poble, se'n durà sens dubte la mala impressió d'un urbanisme mal fet. Efectivament, edificis de deu plantes amb carrers de vuit metres impossibiliten que hi hagi arbres i produeixen una aglomeració de gent i vehicles, una pol·lució acústica i ambiental, un hàbitat, en una paraula, que fa la convivència difícil i sovint conflictiva.

Però, no tot l'urbanisme de la costa arenalera està mal fet; hi ha llocs on s'ha respectat la natura, els carrers han estat tractats respectant les curvatures de nivells, s'han respectat els arbres que queien damunt les voravies i naturalment dins els amples jardins, s'han sembrat arbres a les voravies de tots els carrers. Cala Blava és el nom d'aquesta urbanització, sens dubte una de les millors de Mallorca tant en els traçats dels carrers, superfície i volum edificat, com en la conservació i cura de l'hàbitat.

La primera impressió agradable que rebreu si anau a Cala Blava, serà: l'esponera que duen els plàtans i acàcies dels carrers. El pins, els ullastres

i altres plantes autòctones han estat respectades, com hem dit abans, si havien nascut on avui hi ha les voravies i a dins els jardins. Ara conviuen amigablement amb els datilers, eucaliptus o plantes d'origen tropicals que pel sistema d'aspersió són regades cada setmana si els habitants de la casa hi habiten només els caps de setmana i diàriament si com a la majoria dels casos la casa està habitada tot l'any.

ELS HABITANTS DE CALA BLAVA

A l'hivern no n'hi ha molts: uns quants mallorquins benestants i bastans jubilats alemanys, francesos, luxemburguesos... Amb l'arribada del juny però molts de ciutadans s'hi muden per passar-hi tres o quatre mesos. Els podeu veure, especialment els caps de setmana regant i cuidant el seu jardí o a la l'entrada de la casa prenent la fresca. Es pot prendre la fresca a Cala Blava. Cala Blava és una garriga esponerosa a la vora de mar i ja se sap que les garrigues, a més d'actuar el vent que molesta, donen ombra i fan l'hàbitat calent a l'hivern

i fresc a l'estiu. La gent està enrevoltada de cans de bou, cans policia i d'altres races, tots grossos, tots de defensa de la casa i de les persones. Es la part negativa dels habitants de Cala Blava. Són rics, n'hi ha que ho són massa. Una societat que permet desigualtats socials massa acusades, ha de defensar als seus membres privilegiats amb parets reixats de ferro, cans... De totes maneres hem de dir que aquest cans estan tancats dins el recinte del xalets; si no us passau no us feren cap mal.

L'Ajuntament de Lluçmajor, es pot sentir orgullós d'aquesta urbanització i això va tant pels anteriors que la van fer possible, com per l'actual que la conserva i la du endavant.

No es pot dir el mateix dels veïns de Bellavista i Son Granada.

No hi ha d'aigua canalitzada, només la que plou i la que s'hi du amb camions. Els arbres i els jardins se'n ressentien i l'asfalt està deteriorat. Caldria que els veïnats s'unissin i acabassin d'una vegada aquestes urbanitzacions. Ells hi sortiran guanyant i tots ens n'alegrem.

Veïnats de Cala Blava

Jaime Vich i Ribes.

L'Associació de Veïnats Son Sunyer de S'Arenal, te socis dins tot l'àmbit del nostre futur municipi. En té al Cap Blanc —de fet és soci nostre el faroler— i en té a Ca'n Pastilla, passant per Les Meravelles i Cala Blava. En Jaime Vich i Ribes és un dels nostres associats de Cala Blava. Encara nom Jaime, Però ja té els papers arreglats per posar-se Jaime aquest hivern que ve —és que és un poc mal de païr dir-se Jaime a Mallorca—. En Jaime viu a Cala Blava amb la seva dona els seus cinc allots i dos cans. Tres dels allots fan judo, de manera que la casa està ben guardada.

En Jaime, encara que vagi a lloguer, és un dels privilegiats que viuen a Cala Blava, una barriada que urbanísticament és la millor de S'Arenal de Mallorca. De totes maneres, segons en Jaime, a Cala Blava hi sobren coses. Hi sobre un femer que s'ha anat formant dins el solar sense tancar, ubicat enfront del carrer Virgen de Begonya, cantonada amb la carretera de Cala Pi. Estèticament és una vertadera porqueria: vaters espenyats, cuines en desús, matelassos, mobles vells i deixalles de tota casta en quantitat industrial.

Això fa que puguin viure a Cala Blava moltes de

rates, rates grosses com a moixos. A qualsevol hora es poden veure que pasturen o que atrevessen la carretera. Seria interessant saber, diu En Jaime, de qui és aquest solar i a qui correspon la seva eventual neteja.

Jo diria que toca a l'Ajuntament de Lluçmajor, prendre les mesures oportunes perquè aquest femer, aquest perill per a la salut pública, aquest rebost per a les rates, aquest atemptat l'estètica de la nostra barriada sia retirat.

MATEU JOAN I FLORIT

Suministros Arenal instala energía solar

El mes passat foren inaugurats els sistemes d'estalvi energètic de l'Hotel Platja Golf. Es tracta d'uns panells instal·lats al terrat de l'Hotel que recullen la calor del sol, —sobretot a l'estiu en fa molt de sol a S'Arenal—, unes canonades aïllades tèrmicament i uns dipòsits.

vitat arenalera, N'Antoni Pons i Alba.

Li feim unes preguntes per a la nostra revista, perquè pensam que és important que els nostres hotelers i els particulars, que vulguin construir-se un xalet o una casa de pisos, estiguin al corrent dels avantatges que els pot repor-

cessitats d'aigua calenta de l'hotel. Unes 34 tones de gasoil, seran estalviades cada any.

Veus aquesta mena d'instal·lacions rendables per edificis de pisos?

Igual que pels hotels es pot fer una substitució d'energia entre el 60 i el 70 per cent.

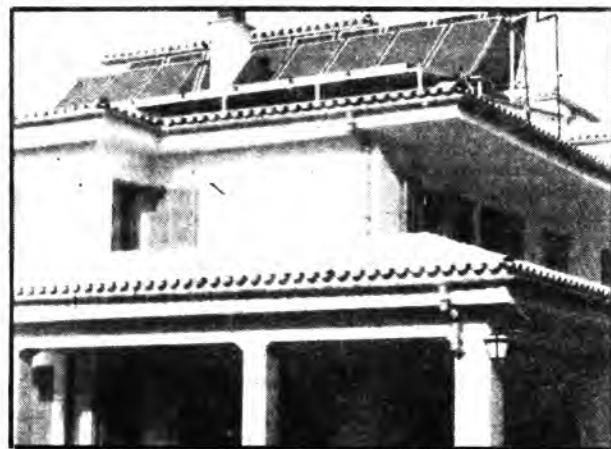
Es rendable per les cases i xalets?

La substitució és la mateixa. És especialment recomanable per a l'encalament d'aigua sanitària i per encalment piscines. Es pot adequar a xalets antics, però la feina ben feta és la que es pot fer a xalets de nova construcció.

Dins l'agricultura hi ha també moltes possibilitats especialment en cultius d'hivernacle. Es pot mantenir durant la nit la mateixa temperatura que durant el dia la qual cosa afavoreix el creixement de les plantes.

No hi ha cap dubte que a S'Arenal tenim qualche cose més que hotels, bars i discoteques. Tenim industrials que saben de qué va, que fan una feina ben feta i ens ajuden a aconseguir una comoditat i un nivell de vida a la qual tots tenim dret.

MATEU JOAN I FLORIT

Energia solar instal·lada a un xalet antic.

A la inauguració hi van assistir el President Albertí i els Consellers Pere Morei i Maximilià Morales.

Aquestes instal·lacions foren fetes per la Firma Suministros Arenal, Firma que dirigeix el nostre bon amic, soci de l'Associació de Veïnats, entusiasmte de totes les iniciatives que emprengui la colecti-

tar l'energia solar, ara que les altres energies pugen de preu de cada dia més.

Aquesta instal·lació, ens diu N'Antoni, ha costat aprop d'onze milions de pessetes. Això pareix molt però no ho és si tenim en compte que en cinc anys seran recuperades. Aquest muntatge aportarà el 76 per cent de les ne-

UNIO ESPORTIVA SANT DIEGO

SECCIO DE CICLOTURISME

TOTS ELS DIMECRES I DISABTES, A LES 7'45 DEL MATI
SORTIDA DE CICLISTES

LLOC DE REUNIO

CAFETERIA SANT DIEGO

TOTHOM HI SERA BENVINGUT

HOTEL BAHIA DE PALMA

Perruqueria per homes i per dones
Servei de restaurant
Ball cada vespre
Sala de jocs

AL SERVEI DE S'ARENAL I DE MALLORCA

Cavero: No cal normalitzar el català a les illes

Ciutat de Mallorca.

(Sebastià Verd.) — El ministre de Cultura, Iñigo Cavero, va qualificar la situació de la cultura a les Illes Balears de normal. En concret, afirmà que no creia que fos procedent utilitzar el terme normalització atribuït a la cultura de les Illes Balears, ja que utilitzant aquest terme sembla que es faci referència a una situació anormal, la qual cosa, va dir, no és certa. «En qualsevol cas, es podria parlar d'intensificació de certes tasques culturals», va dir el ministre i diputat per les Illes en ser interrogat sobre el conveni subscrit entre el Consell i el ministeri de Cultura, que, segons un periodista, hom digué que perseguia finalitats generals, tot oblidant aspectes de la normalització de la cultura de les illes, entre ells la llengua catalana.

El ministre de cultura, Iñigo Cavero, signà juntament amb el president del

Consell General Interinsular, Jeroni Alberti, un acord de cooperació cultural, amb la finalitat de coordinar accions culturals entre ambdós organismes dins l'àmbit de l'arxipèlag balear. L'acord ja és vigent des del moment de la signatura i el durarà fins al 31 de desembre d'enguany, si bé pot ser renovat, per un període anual, fins al 31 de desembre del 1982.

Entre els temes inclosos dins aquest conveni figura la promoció d'activitats culturals amb els municipis, finançades al cinquanta per cent pel ministeri i el Consell. Hi figuren també la presentació de les exposicions de Joan Miró i la de la guerra civil espanyola fa poc fetes a Madrid i que ara els illencs tindran ocasió de poder contemplar a Mallorca. També forma part del conveni la restauració de diversos monuments mallorquins, com són el castell de Bellver, el consolat a la Mar, que, com se sap, és la seu del Consell

General Interinsular, la Llotja i la seu de la Ciutat.

Finalment, entre altres temes, figura la creació d'una fonoteca, amb un pressupost de set milions i mig de pessetes, així com un programa de col·laboració amb la Filmoteca Nacional per a crear una filmoteca balear.

El ministre de cultura, en el seu parlament, que seguí a l'acte de signatura del conveni, afirmà que aquest tipus d'acord entre el ministeri i les administracions autonòmiques és normal, si bé en aquest cas calia destacar la seva presència a Mallorca, ja que el costum és de signar els convenis a Madrid.

Tal com hem dit abans, Iñigo Cavero va ser elegit en les darreres legislatives diputat per les Balears i actualment forma part del comitè executiu d'UCD a Eivissa.

Notícies al vol

Es tracta de notícies que hem recollit per dins els carrers de S'Arenal parlant amb la gent. Son notícies que poden esser mentida però que també veritat com un temple. A veure.

feu a la reunió de Lluçmanor no va servir de res.

No hi ha estadístiques encara, però es diu que a la platja enguany, es veuen mes mametes que mai. I que no és guapo això?

Diuen que ben prest es solucionarà el problema del taxis de Ciutat i Lluçmanor, que treballen a S'Arenal des de C'an Pastilla fins al Club Náutic S'Arenal. O és que torna a venir el conseller Antoni Borrís? Perquè lo que

Carlos Pérez Vielba, és un nom que sonarà fort. En Carlos vol acudir a participar a la península a algunes carreres de motos. I ja s'entrena fort.

Es diu que en Peñalver està enfadat amb algunes entitats oficials a rel de la darrera carrera "Volta a Cala Blava-Platja de Ciutat" Idó que farem? De totes maneres sa carrera ha de tenir continuïtat. ES JA TRADICIONAL en el calendari de proves d'atletisme a Mallorca. Diuen que ja hi ha alguns candidats per a president de la nova "PENYA MOTORIS-TE Ses Cadenes" Qui són ells?

TOMAS BERT

TRANSPORTS D'AIGUA

Al servei de l'hosteleria i dels particulars
Julia Mojer Telèfon 261426.

BAR MILITON

Si voleu transpassar
un bar o cafeteria.

Comprar un solar o un tros de terra.

Tracte directe.

Carretera Militar. Telèfon 26 72 13.

RANXO BAR CA'N VERDERA NOVA DIRECCIO: MARIO

Especialitat en carn a la graella.

Telèfon 26 12 55.

Carrer Militar - Ses Cadenes
S'Arenal de Mallorca.

CONSTRUCCIONS J. RIBAS MAS

ESPECIALISTES EN MANTENIMENT

D'HOTELS

CANONGE MATEU ROTGER, 25

TEL. 26 84 53

HOTEL IRIS

Te les portes obertes a tothom

Carrer Amilcar, 3

Telèfon: 26 03 50

GUARDERIA INFANTIL

PETITÓ

EL TEUS INFANS

ESTARAN BEN CUIDATS

A LA PLAÇA

REINA MARIA CRISTINA

PERSONAL ESPECIALITAT

TEL. 26 68 15

Unió Esportiva S'Arenal camí ascendent

Quan escrivim aquesta informació hem vist entrenar moltes vegades a la plantilla de L'Unió Esportiva S'Arenal, en el "Camp Roses" seguint las instruccions del "mister" García Navarro. També hem anat a veure els dos partits disputats, amistosos, el primer a Marratxí y el segon a Lluçmajor. Hi ha una plantilla de jugadors molt ample i, també, en la Regional Preferent i en el campionat de aficionats, on es pren part en-

guany, el S'Arenal pot fer un paper bastant interessant.

En el camp del Marratxí es feu un partit clàssic de principis de temporada. El marcador es posà, molt justament, a favor del S'Arenal per 4 a 1. Però llevonses, l'encarregat de dirigir el partit es posà a expulsar jugadors del S'Arenal, pitar "penaltis" contra de l'equip arenaler i el resultat final fou de 4 a 4. Però lo interessant era veure que

jugant a mig ritme només el S'Arenal aconseguia demostrar que la cosa funcionava.

En el partit de Lluçmajor corresponent al "Torneig Baró de Vidal" el S'Arenal aconseguí contra el Atlètic Balears marcar el primer gol. Però quan ja pareixia que es passava a la final, els homes del Balears van fer, en un contraatac el gol de l'empat. I 1-1. Es tiraren "penaltis" i es va classificar el Atlètic Balears.

Diguem que Lluçmajor els arenalers plantaren fort batalla a un Atlètic Balears que dista molt d'esser l'equip potent d'altres anys. Té molta joventut en les seves files i un gran voluntat en tots el homes que jugaren.

Per tant, podem dir que aquesta temporada el S'Arenal serà un equip que plantarà cara a tots els equips de preferent. Els aficionats podran disfrutar y pensar que triunfarán en molts partits. A darrera hora se nos confirma que són baixa en el club el porter, Colom, i l'interior Seguí. Queden alguns fitxatges per fer com també algunes baixes per dar, segons ens ha comunicat el president del S'Arenal en Rafael Ileredia. Noltros deixam ben clar que el S'Arenal duu una marxa ascendent, i d'això ens alegam. Que segueixi per aquest camí es lo que volem tots els arenalers.

TOMEU SBERT

El Club de Fútbol Brasília a III Regional

Esta presidit per N'Antoni Pastor

El Club Fútbol Brasília es molt conegut de temporades enrera. Va militar en las categorías de regional, adherits, juvenils, aficionats i alevins. Té el seu local social en la carretera militar, en la "Cafeteria Brasília", on per cert es poden comprar las entradas o aconseguir "pases" per veure es partits de l'important "Torneig Ciutat de Palma. Va a esser en cert aspecte una espècie de penya del Real Mallorca, a S'Arenal.

Pero nosaltres de lo que volem parlar es de l'equip de futbol arenaler que, després de haver estat una llarga temporada inactiu, ara torne als campionats a donar noble guerra.

El Brasília pren part en la categoría de III Regional, tot esperan ascendir i dins breus anys esser un equip fort dins els conjunts punters de Mallorca.

La junta directiva la componen el següents

senyors: Antoni Pastor, com a president; vice-president, Miguel Chaparro; tesorero, Josep Costa; secretari, Cándido Vázquez y vocals Josep Chaparro, Josep Rivas, Rafael Pastor Clar, Josep Sarmiento, Josep i Francesc Díaz.

La plantilla de jugadors que ens ha estat facilitada per la directiva és Antoni Morey, Josep L. García, Manolo García, Antoni Nadal, Juan Maleno, Teófilo Puerto, Angel Sánchez, Francisco Ayala, Miguel Rueda, Josep Riutort, Josep Ma. Montejano, Rafael Carvajal, Francisco Moreno, Rafael Luque, Ginés García, Paco Rivas, Andreu Benitez, Joaquín Rodríguez, Rafael Guasp, Josep García.

Desitjam al C. F. Brasília, que jugará el partits de casa en el Camp Roses, una bona temporada.

TOMEU SBERT

Antoni Giménez Sánchez

Unes paraules amb el president del C.F. La Lactancia

Tenim un equip de gent jove. Concretament la passada temporada va prendre part als campionats oficials de les categorías d'alevins i benjamins. En tracta del Club Fútbol "La Lactancia" i el president Antoni Jiménez Sánchez, per altre part secretari de L'Unió Esportiva S'Arenal, carreg que vingue a substituir a Antoni Martí Llitra. A l'amic Jiménez preguntam.

—Com está lo d'els atlots?

—Esper que farem un bon paper i que la nostre labor ens será reconeguda. És una tasca de molta de paciència.

—Molte de colaboració, Toni?

—Els pares d'els jugadors son els millors col·laboradors. Tenen especial interés i això es molt d'agrair. Esper que de cada dia la cosa funcioni millor. Aprofit per donar les gracies a tots els qui ens han donat i donen una ma per

aconseguir tirar endavant amb els alevins i benjamins.

—Quines novetats hi há amb referencia al nou camp d'esports a S'Arenal?

—Sabem que es segueixen unes gestions a nivell oficial però ningú sap com estan de adelantades. Un camp municipal de sports ens fa molta de falta. I amb unes bones i noves instal·lacions. Hem de lluitar per aconseguir tenir un camp d'esports de carácter públic. S'Arenal ho necessita de veras. La joventut ho agrairá i molt.

—I el S'Arenal, de preferent, ascendirá a Tercera Nacional o no?

—Tot es posible. Tenim una plantilla que donará gust als aficionats i si podem pillar els llocs de l'ascens molt millor.

I deixam a Antoni Jiménez treballant per el futbol local. Es tracta de un home tot interés i voluntat per lograr treure endavant els equips.

TOMEU SBERT

NECESSIT GARATGE PER A LLOGAR COTXE PARTICULAR A L'AREA DELS CARRERS CANINES, BARTOMEU CALAFELL, CUARTEL. TELEFON 261280

APARTAMENT PER LLOGAR, 3 HABITACIONS. SOMETIDES A 100 METRES DE LA VORERA DE MAR. TELEFON 284159.

ASCENSORS ASPE

Montatges i Reparacions
Tota classe D'ascensors

Carrer Marineta, 7
Tel. 26 62 32 - 54

SE VEN APARTAMENT DE LUXE

3 dormitoris, menjador, bany, escussat, terrassa, gran calefacció, etc.

Informació, telèfon 26-35.02

SE VEN APARTAMENT DE LUXE AMOBLAT

A primera fila, entre l'Hotel Sant Diego i el Club Náutic

Informes: Senyor Vila
Telèfon 26 17 50

Energia Solar - Aigua - Calefacció - Gas - Sistemes
d'estalvi d'Energia - Maquinaria de Bricolage

suministros
ARENAL

Amílcar, 18

Telefon 265329

S'Arenal de Mallorca

El Club Jovenil d'Estiu

Ha estat, efectivament una brusque d'estiu. Una brusque de poca durada. Un Club que ha durat dues setmanes i ha acabat perquè havia d'acabar. Hi haurà gent que dirà, perquè serveix un club de tan curta durada?

El club d'estiu de S'Arenal ha tenguut sens dubte les seves fallades, camvis d'horari i de lloc segons la programació prevista, actes que no s'han pogut fer o que han tingut una mínima assistència...

Però han tenguut un caire ben positiu, tant durant actuació del club com per les conseqüències que pot tenir per a l'avenir. Els al.lots i al.lotes s'han trobat, han jugat partits de futbol dins els torrents i ho han passat be. És possible que surtin nous equips de futbol els quals podrien formar nous clubs o integrar-se dins els ja existents.

Han jugat partits de basquet tant masculí com femení. Jo no havia vist mai jugar a basquet i me va agradar molt. Podrien sortir equips de basquet, el Banc de Bilbao en té un i bo que és, en podrien sortir un parell més i jugar competicions. Hi el camp de la Porciúncula, el Muni-

cipal Geminis, el de l'escola Nacional de la part de Llucmajor, un que ben prest estarà acabat a la part de Llucmajor... Hi haurà caps abastament, la gent de S'Arenal podrà formar equips, podrà formar clubs o integrar-se dins els ja existents que ara només es dedican al futbol i es podrien molt be cuidar d'altres castes d'esports.

Aquest club d'estiu ha fet que els joves interpretessin altre volta la comèdia "El Tio de L'Havana". Si aquests joves s'animen a formar grup teatral en serio podrien anar pels pobles i ciutats veïnes passejant triunfalment el poble de S'Arenal per tot arreu. Si volem independència municipal la mos hem de guanyar joves, hem de demostrar a Mallorca que hi som i no només com a receptors de turisme!

La Ginkama motoriste fou un vertader exit i no precisament de públic. La Penya Motoriste Ses Cadenes n'és el fruit. El motoristes de S'Arenal que són molts es volen associar i fer Ginkames, moto-cros, excursions...

Com veis amics, aquest

club d'estiu pot tenir conseqüències molt bones de cara a l'esport i en vistes a una millor convivència dels qui ens ha tocat viure a aquest poble.

MATEU JOAN I FLORIT

TELEFONS UTILS A S'ARENAL

A la part de Ciutat
Ajuntament... 227744
Enllumenat de l'Ajuntament... 250017
Bombers... 281250
..... 290017
Residència de l'assegurança social... 289100
Creu Roja de Ca'n Pastilla... 264040
Centre Mèdic... 266662
Polícia Nacional... 091
Polícia Municipal... 092
Polícia Municipal a S'Arenal... 267654
Agrupació d'Hotelers... 267654

A la part de Llucmajor
Ajuntament... 660050
Oficina de S'Arenal... 264071
Bombers... 660756
Polícia Municipal... 660050
Guardia Civil... 264121
Radio Taxi... 263080
Parròquia... 263265

GELATERIA CONSUE

Tota casta de gelats i pastes per mullar-hi
C. Maria Antònia Salvà, 6
Telèfon 265428

MERCERIA L'ESPERANCA

CONFECCIO I
MUNTATGE
DE CURTINES

Carrer Salut, 18. Telèfon 26 54 09.